

LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME

Reģ.nr. 90010248231; Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1919
tālrunis: (+371) 6708 3650; e-pasts: info@fdp.gov.lv; mājaslapa: <http://fdp.gov.lv>

RĪGA

16.02.2017. No 1-08/202

To _____ No _____

Baibai Bānes k-dzei
Finanšu ministrijas
Valsts sekretārei
e-pasts: pasts@fm.gov.lv

Intai Vasaraudzes k-dzei
Tautsaimniecības analīzes
departamenta direktorei

Par makroekonomisko rādītāju prognožu apstiprināšanu ar komentāriem

Labdien ģ. cien. B. Bānes k-dze!
Labdien ģ. cien. I. Vasaraudzes k-dze!

Atbilstoši Fiskālās disciplīnas likuma (turpmāk – FDL) 20. pantam Finanšu ministrija (turpmāk – FM) sagatavo makroekonomiskās vidēja termiņa prognozes, tai skaitā iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) pieauguma tempa prognozes, iekšzemes kopprodukta deflatora prognozes un potenciālā iekšzemes kopprodukta pieauguma tempa prognozes. Atbilstoši FDL 28. panta otrajai daļai, Fiskālās disciplīnas padomei (turpmāk – Padome) jāveic neatkarīgs FM potenciālā IKP un nominālā IKP aprēķina novērtējums.

Saskaņā ar *Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 473/2013 (2013. gada 21. maijs) par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eirozonas dalībvalstīs* 4. panta ceturtajā daļā noteikto, gadskārtējā valsts budžeta un vidēja termiņa budžeta ietvara (turpmāk – VTBI) projekti ir balstīti uz neatkarīgām makroekonomiskām prognozēm, kuras sniedz vai apstiprina neatkarīgas struktūras.

Saskaņā ar Vienošanos par sadarbību (turpmāk – VPS)¹, kas parakstīta 2016.gada 8.februārī (ar papildinājumu, kas izdarīts 2016. gada 29. jūlijā), Padome kā neatkarīga institūcija

¹ Vienošanās par sadarbību, pieejama:
http://fdp.gov.lv/files/uploaded/FDP_1_09_969_20160729_VPS_FDP_FM_konsolidetais.pdf, skatīts:
16.02.2017.

apstiprina FM makroekonomikas prognozes divas reizes gadā – Stabilitātes programmas izstrādes laikā un gadskārtējā valsts budžeta un VTBI izstrādes laikā.

Makroekonomikas prognozes *Latvijas Stabilitātes programmas 2017.-2020. gadam* (turpmāk – pārskata periods) izstrādei Padomei tika iesniegtas 2017. gada 6. februārī. Padomes sēdē 2017. gada 9. februārī makroekonomikas prognozes tika apspriestas ar FM. 2017. gada 13. februārī Padome saņēma precizētas potenciālā IKP prognozes.

Padome kopumā neiebilst FM sagatavoto makroekonomikas prognožu izmantošanai par pamatu Stabilitātes programmas 2017.-2020. gadam izstrādei.

Ar šo vēstuli Padome apstiprina FM pārskata perioda makroekonomikas prognozes attiecībā uz reālā un nominālā IKP pieaugumu, potenciālā IKP pieaugumu un izlaižu starpībām, inflāciju un IKP deflatoru, lai tās izmantotu Latvijas Stabilitātes programmas 2017.-2020. gadam izstrādei. Pielikumā – Padomes viedoklis par makroekonomikas prognozēm.

Padome iesaka attīstīt makroekonomiskās attīstības scenārija jutīguma analīzi Latvijas Stabilitātes programmas 2017./20. ietvaros, novērtējot riska par zemāku investīciju līmeni realizēšanās rezultātu uz makroekonomiskajiem rādītājiem un budžeta bilanci. Rekomendācija izriet no iepriekšējo gadu pieredzes ar ilgstošo kavēšanos ES fondu administrēšanas sakārtošanas jautājumos. Tas uzskatāms par vienu no galvenajiem iemesliem investīciju stagnācijai un smagajai lejupslīdei būvniecības nozarē 2016. gadā.

Sagatavojot starpziņojumu par *Latvijas Stabilitātes programmu 2017.-2020. gadam*, Padome sagatavos arī makroekonomikas apskata nodaļu. Pielikumā sniegtais viedoklis būs par pamatu šai nodaļai, taču Padome patur tiesības to atjaunot, balstoties uz aktuālo informāciju.

Padomes izsaka pateicību par raito sadarbību un datu apmaiņu ar FM kolēģiem.

Pielikumā: *Viedoklis par Finanšu ministrijas makroekonomikas prognozēm* uz 4 lapām.

Padomes priekšsēdētāja vietnieks

I.Eriņš

E.Veide
6708 3651
elina.veide@fdp.gov.lv
424

VIEDOKLIS PAR FINANŠU MINISTRIJAS MAKROEKONOMIKAS PROGNOZĒM

Šajā dokumentā ir sniegts Fiskālās disciplīnas padomes (turpmāk – Padome) viedoklis par Finanšu ministrijas (turpmāk – FM) izstrādātajām makroekonomikas prognozēm, kas tiks izmantotas par pamatu Stabilitātes programmas (turpmāk – SP) 2017.-2020. gadam (turpmāk – 2017./20., pārskata periods), ko plānots iesniegt Saeimā 2017. gada aprīlī, izstrādei. Lai atbalstītu Valdības darbu pie gadskārtējo dokumentu – SP un vidēja termiņa budžeta ietvara (turpmāk – VTBI) – izstrādes, tika noslēgta vienošanās par agrīnu Padomes apstiprinājuma sniegšanu FM makroekonomikas prognozēm.

Saskaņā ar Vienošanos par sadarbību (turpmāk – VPS), kas parakstīta 2016. gada 8. februārī, Padome ir atbildīga par FM makroekonomisko prognožu apstiprināšanu. Padome ir novērtējusi prognozes kopumā, un sniedz apstiprinājumu galveno makroekonomisko rādītāju, kas minēti zemāk, prognozēm. Prognožu apstiprināšanas procedūras laikā Padomei tika iesniegti detalizēti FM prognožu dati, tajā skaitā iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) struktūra un atsevišķu IKP komponentu attīstības scenāriji. Padome ir konsultējusies ar ārējiem ekspertiem, lai iegūtu pēc iespējas pilnīgu un objektīvu izpratni par norisēm Latvijas ekonomikā. Padome sniedz apstiprinājumu makroekonomiskajiem indikatoriem atbilstoši Fiskālās disciplīnas likuma 20. pantā noteiktajam rādītāju tvērumam. Apstiprinātie indikatori apkopoti 2. tabulā šī dokumenta beigās.

	2017	2018	2019	2020
Reālā IKP izaugsme				
FM (feb. 2017)	3,2	3,4	3,2	3,0
LB* (dec. 2016)	3,0	-	-	-
EK (feb. 2017)	2,8	3,0	-	-
SVF (okt. 2016)	3,4	3,7	3,9	3,9
Nominālā IKP izaugsme				
FM (feb. 2017)	5,2	5,2	6,0	5,7
LB (dec. 2016)	-	-	-	-
EK (feb. 2017)	-	-	-	-
SVF (okt. 2016)	5,0	5,8	6,0	6,0
Inflācija				
FM (feb. 2017)	2,3	2,0	2,0	2,0
LB (dec. 2016)	1,6	1,7	-	-
EK (feb. 2017)	1,9	2,0	-	-
SVF (okt. 2016)	1,7	2,0	2,0	2,0
IKP deflators				
FM (feb. 2017)	1,9	1,8	2,6	2,6
LB (dec. 2016)	-	-	-	-
EK (feb. 2017)	1,5	2,6	-	-
SVF (okt. 2016)	1,6	2,0	2,0	2,0
Izlaižu starpība				
FM (feb. 2017)	-0,2	0,3	0,7	0,7
LB (dec. 2016)	-	-	-	-
EK (feb. 2017)	1,6	1,4	-	-
SVF (okt. 2016)	-	-	-	-

1. tabula. Dažādu institūciju galveno makroekonomisko rādītāju prognozes, %. Datu avoti: FM, LB, EK, SVF.

*Sezonāli un kalendāri izlīdzināti dati.

prognozēm VTBI 2017./19. Reālā IKP pieauguma temps ir samazināts par 0,3 procentpunktiem līdz

FM makroekonomikas prognozes ir salīdzināmas ar Eiropas Komisijas (turpmāk – EK), Starptautiskā Valūtas fonda (turpmāk – SVF) un Latvijas Bankas (turpmāk – LB) prognozēm (1. tabula). IKP izaugsme 2017. gadā palielināsies pēc piebremzēšanās 2016. gadā; straujāka būs arī inflācija pēc nenozīmīgām pārmaiņām cenu līmenī vairāku gadu garumā.

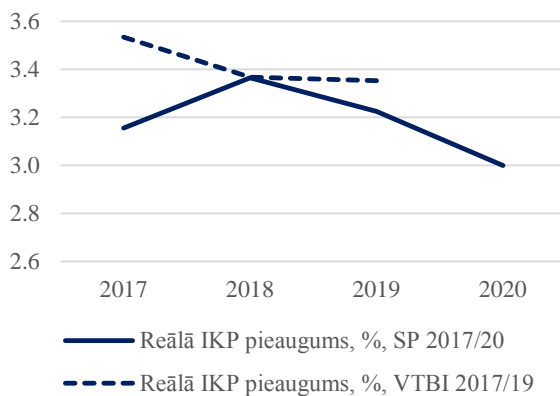
Savā jaunākajā ekonomikas prognožu ziņojumā EK uzsver, ka ekonomikas izaugsme ES 2016. gadā, lai gan mērena, kopumā bija noturīga, un sasniedza prognozēto līmeni, neraugoties uz vairākiem nelabvēlīgiem notikumiem 2016. gadā, piemēram, teroristu uzbrukumiem, Apvienotā Karaliste balsojumu par *Brexit*, ASV vēlēšanu rezultātiem un tām sekojošo nenoteiktību. Tomēr ir minēti vairāki faktori, kas varētu kavēt izaugsmi 2017. gadā: vājā aktivitāte investīciju sektorā, ielgušais atslābums darba tirgū un gaidāmo vēlēšanu ES valstīs pavadošā politiskā nenoteiktība¹.

Padome apstiprina reālā IKP izaugsmes prognozi pārskata periodam. FM ir samazinājusi gan reālā, gan nominālā IKP izaugsmes prognozes, salīdzinot ar

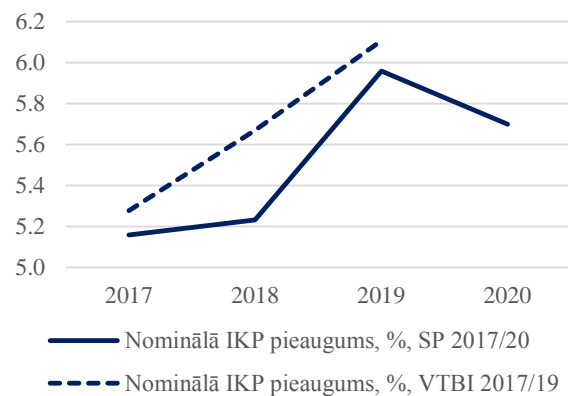
¹ European Economic Forecast. Winter 2017. Skatīts : 2017. gada 14. februārī. Pieejams: https://ec.europa.eu/info/publications/european-economic-forecast-winter-2017_en

3,2% 2017. gadā, nav mainīts 2018. gadam 3,4% līmenī un pazemināts par 0,2 procentpunktiem līdz 3,2% 2019. gadam (1. attēls). 2020. gadam prognozētais pieauguma temps ir vēl zemāks (3,0%).

Reālā IKP pieaugums 2016. gadā bija ievērojami zemāks nekā gaidīts. Tas lielā mērā saistāms ar lejupslīdi būvniecības nozarē, kas piedzīvoja kritumu 18,2% apmērā faktiskajās cenās, salīdzinot ar 2015. gadu. Tas atspoguļojas kopējo investīciju apjomā, un to vismaz daļēji var skaidrot ar kavēšanos saistībā ar ES fondu ievirzīšanu ekonomikā. Tāpat samazinājums kravu pārvadājumu sektorā, īpaši dzelzceļa un ostu pārvadājumos, 2016. gadā veicināja lēnāku IKP pieaugumu nekā plānots. Savukārt pozitīvi, ka eksporta apjomi uzrādīja labus rezultātus, kā arī ir novērotas aktivitātes atjaunošanās pazīmes kreditēšanā pēdējos divos ceturkšņos. Turklāt caurmērā stabilie konfidences rādītāji Latvijā (izņemot pasliktināšanos patērētāju konfidences rādītājā 2016. gada decembrī) un pozitīvs ekonomiskais noskaņojums Latvijas galvenajās eksporta valstīs ļauj sagaidīt labākus reālā IKP pieauguma rezultātus 2017. gadā.

1. attēls. Reālā IKP pieauguma prognoze. Avots: FM.

2. attēls. Nominālā IKP pieauguma prognoze. Avots: FM.

Vienlaikus Padome norāda uz risku par ES fondu nonākšanu ekonomikā mazākā apjomā nekā plānots. Finansējuma izmaksāšanas progress ir ievērojami atpalicis no plāniem pēdējo trīs gadu laikā, un vairākkārtēja izmaksājamo summu pārceļšana uz nākotni ir viens no galvenajiem iemesliem investīciju stagnācijai un smagajai lejupslīdei būvniecības nozarē. Jaunākie FM dati liecina, ka 2017. gada 1. janvārī no kopējā ES finansējuma 2014.-2020. gadam tikai 5,5% bija faktiski izmaksāti par projektiem.

Līdz ar to Padome nav pārliecināta par iespējām īstenot ES fondu līdzekļu izmaksas plānotajos apmēros. Valdībai jāvelta visas iespējamās pūles, lai paātrinātu ES līdzfinansēto projektu īstenošanu un tādējādi veicinātu publiskā finansējuma pieplūdumu ekonomikā. Padome ir informēta, ka ir noticis ievērojams progress, sakārtojot administratīvo ietvaru, kas nepieciešams projektu atlases uzsākšanai un īstenošanai. Tajā pašā laikā jāņem vērā riski, kas saistīti ar iespējamām nepilnībām iesniegto projektu kvalitātē un no tā izrietošā kavēšanās ar projekta īstenošanu (piemēram, aizkavēšanās ar iepirkuma procedūrām, projektu izmaksu pieaugums un laikietilpīga attiecīgu grozījumu noformēšana projektos). Šie aspekti ir īpaši svarīgi, jo FM izstrādātais makroekonomiskās attīstības scenārijs balstās uz pieņemumu par būvniecības un investīciju nozaru atlabšanu.

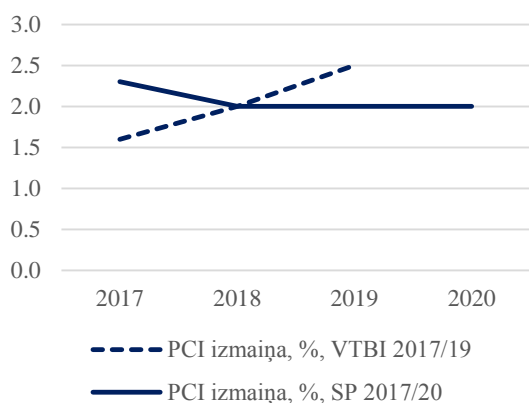
Papildus kavēšanās riskam, kas izriet no potenciālajām nepilnībām projektu kvalitātē, jāņem vērā, ka būvniecības nozares kapacitāte var izrādīties nepietiekama, lai uzsāktu strauju attīstību. Padome jau iepriekš ir minējusi iespējamo problēmu būvniecības nozarē, kad ES finansējums kļūst pieejams ekonomikā. Nozare kopumā ir novājināta, un daļa no uzņēmumiem un darbspēka ir uzņēmušies projektus ārvalstīs. Tādējādi nozares kapacitāte uzņemt finansējumu savlaicīgi un efektīvi var izrādīties ierobežota.

Tāpēc Padome iesaka izvērtēt un kvantificēt zemāku nekā plānots investīciju ietekmi uz makroekonomiskajiem rādītājiem un budžeta bilanci pārskata periodam.

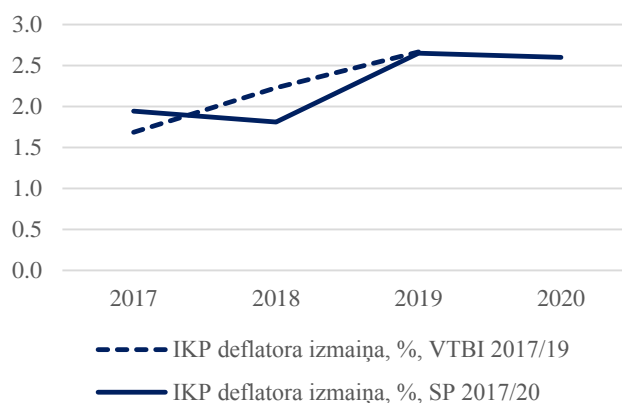
Padome apstiprina nominālā IKP pieauguma prognozi pārskata periodam. FM ir nedaudz samazinājusi nominālā IKP izaugsmes prognozi visiem pārskata gadiem (2. attēls). 2018. gadam prognoze samazināta visbūtiskāk – par 0,5 procentpunktiem līdz 5,2%.

Padome apstiprina patēriņa cenu indeksa (turpmāk – PCI) izmaiņas (inflācijas) prognozi pārskata periodam. Padome atbalsta augšupvērstu inflācijas prognozes pārskatīšanu no 1,6% VTBI 2017./19. uz 2,3% pašlaik 2017. gadam, kā arī prognozēto inflācijas līmeni 2,0% apmērā 2018.-2020. gadam (3. attēls). Faktiskā inflācija 2017. gada janvārī uzrāda gada vidējo inflāciju 2,9% apmērā, līdz ar to prognoze 2,3% līmenī vērtējama kā piesardzīgi reālistiska. Visiem pārskata gadiem prognoze ir nedaudz augstāka nekā Eiropas Centrālās bankas prognoze Eiropai kopumā (1,3% 2017. gadam, 1,5% 2018. gadam un 1,7% 2019. gadam)², kas saistāms ar turpinošos cenu konverģenci.

Padome apstiprina IKP deflatora prognozi pārskata periodam. IKP deflatora prognoze 2017. gadam ir palielināta par 0,3 procentpunktiem līdz 1,9% galvenokārt sakarā ar patēriņa cenu indeksa palielinājumu un importa deflatora samazinājumu (4. attēls). Vienlaikus IKP deflators 2018. gadam ir samazināts par 0,4 procentpunktiem līdz 1,8%, jo samazinātas valdības patēriņa un kapitālieguldījumu deflatoru prognozes salīdzinot ar VTBI 2017./19. IKP deflators 2019. un 2020. gadam tiek prognozēts 2,6% līmenī.

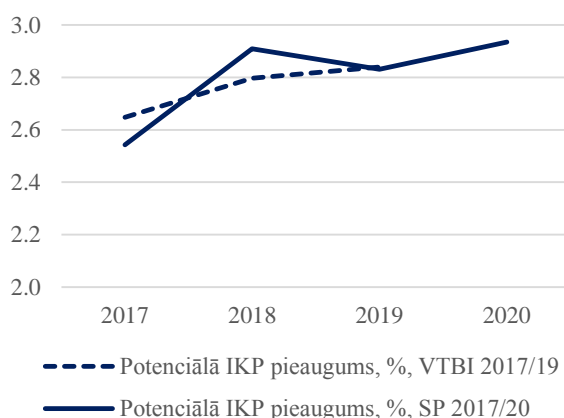

3. attēls. Inflācijas prognoze. Avots: FM.

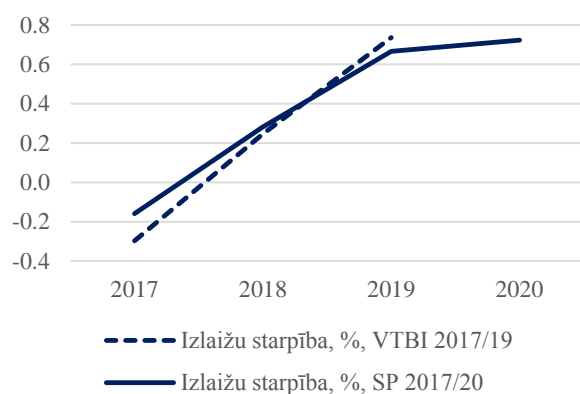

4. attēls. IKP deflatora prognoze. Avots: FM.

Padome apstiprina potenciālā IKP izaugsmes prognozi un izlaižu starpību prognozi pārskata periodam. Potenciālā IKP pieauguma prognoze 2017. gadam ir samazināta no 2,6% līdz 2,5%, salīdzinot ar prognozēm VTBI 2017./19. Paredzams, ka Latvijas ekonomika darbosies tuvu tās potenciālajam līmenim 2017. un 2018. gados, bet pozitīva izlaižu starpība sāks parādīties 2018. gadā (5. un 6. attēli).

5. attēls. Potenciālā IKP pieaugums, %. Datu avots: FM.

6. attēls. Izlaižu starpības, % no potenciālā IKP. Datu avots: FM.

² Eurosystemas speciālistu 2016. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai. Skatīts: 2017. gada 13. februārī. Pieejams: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eurosystemstaffprojections201612.lv.pdf?9b9948ade3ddf7a2774b191e526cc757>

Padome pieņem FM skaidrojumu, ka samazinājums potenciālā IKP izaugsmei 2017. gadam ir saistīts ar ieilgušo pasivitāti investīciju sektorā. Tas transformējas zemākā potenciālajā kapitālā nekā lēsts iepriekš.

	2017	2018	2019	2020
Reālā IKP izaugsme	3,2	3,4	3,2	3,0
Nominālā IKP izaugsme	5,2	5,2	6,0	5,7
Inflācija	2,3	2,0	2,0	2,0
IKP deflators	1,9	1,8	2,6	2,6
Potenciālā IKP izaugsme	2,5	2,9	2,8	2,9
Izlaižu starpība	-0,2	0,3	0,7	0,7

2. tabula. Padomes apstiprinātie makroekonomisko prognožu rādītāji, %.

Kopumā Padome vērtē FM makroekonomiskās prognozes kā reālistiskas. Vienlaikus Padome secina, ka prognozei piemīt gan negatīvie riski (pastāvīgā aizkavēšanās saistībā ar ES fondu izmaksāšanu), gan pozitīvie riski (kreditēšanas atgūšanās apvienojumā ar ES fondu pieplūdi). Tādēļ Padome rekomendē attīstīt makroekonomiskās attīstības scenārija jutīguma analīzi Latvijas Stabilitātes Programmas 2017./20. ietvaros, novērtējot ietekmi no iepriekšminēto risku realizēšanās uz makroekonomiskajiem rādītājiem un budžeta bilanci.

Veide, 67083651
 elina.veide@fdp.gov.lv
 1360